

Koller Kuramı Bağlamında “Das Brot” Hikâyesinin Çeviri Eşdeğerliği

Translation Equivalence in the Short Story “Das Brot” within the Framework of Koller’s Theory

Gurbet ÇOBAN¹

(Sorumlu Yazar–Corresponding Author)

¹Kastamonu Üniversitesi, Yabancı Diller

Yüksekokulu, Kastamonu, Türkiye

¹Kastamonu University, School of Foreign Languages, Kastamonu, Türkiye

gcoban@kastamonu.edu.tr

Aylin SEYMEN²

²Gazi Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi

Bölümü, Alman Dili Eğitimi, Ankara,

Türkiye

²Gazi University, Department of Foreign Language Education, German Language Education, Ankara, Türkiye

aseymen@gazi.edu.tr

Geliş Tarihi/Received 18.06.2025

Kabul Tarihi/Accepted 31.12.2025

Yayın Tarihi/Publication Date 26.06.2026

Atıf:

Çoban, G., & Seymen, A. (2026). Koller Kuramı Bağlamında “Das Brot” Hikâyesinin Çeviri Eşdeğerliği. *Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi* (77), 123-130.

Cite this article:

Çoban, G., & Seymen, A. (2026). Translation Equivalence in the Short Story “Das Brot” within the Framework of Koller’s Theory. *Journal of Literature and Humanities* (77), 123-130.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Öz

Bu çalışma, Wolfgang Borchert’in “Das Brot” (Ekmek) adlı kısa hikâyesinin Kâmuran Şipal tarafından yapılan Türkçe çevirisini, Werner Koller’in eşdeğerlik kuramı çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, kaynak metinde yer alan dilsel ve anlamsal öğelerin hedef dile ne ölçüde eşdeğerlik ilkeleri doğrultusunda aktarıldığını belirlemektir. Bu doğrultuda, Almanca özgün metinden seçilen örnek cümleler, Türkçe çevirileriyle karşılaştırılmış ve Koller’in beş eşdeğerlik türü temel alınarak değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, özellikle edimsel ve biçimsel-biçemsel eşdeğerlik düzeylerinde dikkat çeken kısmi farklılaşmalar saptanmıştır. Bazı ifadelerin hedef dilde kaynak metnin anlam sınırlarına kıyasla kısmen genişletilmiş anlamlar içerdiği gözlemlenmiştir. Betimleyici unsurların aktarımındaki farklılıkların hedef dilde sahne algısını değiştirdiği görülmüştür. Bulgular, edebi metinlerde eşdeğerlik sağlamanın teknik bir aktarım olmaktan öte bağlamsal ve biçimsel zorluklar içerdiğini göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, edebi çeviriye ilişkin bazı örnekleri inceleyerek eşdeğerlik kuramının yazınsal metinler bağlamındaki uygulanabilirliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Edebi çeviri, Wolfgang Borchert, eşdeğerlik, çeviri eleştirisi, Kâmuran Şipal, yazınsal metin çevirisi

Abstract

This study offers a comparative analysis of the Turkish translation of Wolfgang Borchert’s short story “Das Brot” (The Bread) by Kâmuran Şipal within the framework of Werner Koller’s theory of equivalence. The main objective of the research is to determine the extent to which the linguistic and semantic elements in the source text have been transferred into the target language in accordance with the principles of equivalence. In this regard, selected sentences from the original German text were compared with their Turkish translations and evaluated based on Koller’s five types of equivalence. The analysis revealed noticeable partial variations, particularly at the pragmatic and formal stylistic levels of equivalence. It was found that some expressions in the target text conveyed slightly expanded meanings compared to the semantic boundaries of the source text. Variations in the transfer of descriptive elements were observed to influence the perception of narrative scenes in the target language. The findings indicate that achieving equivalence in literary texts involves not only technical transfer but also contextual and stylistic challenges. In this respect, the study aims to assess the applicability of equivalence theory within the context of literary texts by analyzing selected examples from literary translation.

Keywords: Literary translation, Wolfgang Borchert, equivalence, translation criticism, Kâmuran Şipal, translation of literary texts

Giriş

Edebi çeviri, dilsel öğelerin yanı sıra metnin anlatı biçimini, kültürel göndermelerini ve işlevsel etkilerini hedef dile aktarmayı içeren çok yönlü bir süreç olarak ele alınır. Bu süreçte, metnin türü, içeriği ve işlevi çeviri stratejilerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynadığı değerlendirilebilir. Bu durum, özellikle kısa anlatı türlerinde, anlam yoğunluğu ve biçimsel hassasiyetin birlikte değerlendirilmesini gerektirir. Kısa hikâyeler, sınırlı sözcük sayısına rağmen yoğun anlam katmanları ve biçimsel özellikler içermeleri nedeniyle, çeviri sürecinde belirli dilsel ve biçimsel hassasiyetleri beraberinde getirebilir.

Marx'a (2016) göre, kısa hikâye türü Alman edebiyatında 1945 sonrası dönemde belirginleşmiş ve toplumsal dönüşümlere paralel bir gelişim izlemiştir. Stéger (2023), Klaus Doderer'in 1953 yılında yayımladığı "Die Kurzgeschichte in Deutschland" başlıklı çalışmasının kısa hikâye türü üzerine yapılan ilk kuramsal incelemeler arasında yer aldığını belirtmektedir.

Kısa hikâyeler, başlangıçta savaş temalı eserlerle dikkat çekmiş; zamanla toplumsal gerçeklikleri ve güncel meseleleri ele alan anlatılara dönüşmüştür. 1945 sonrası Alman edebiyatında kısa hikâye türü, savaşın ardından şekillenen yeni anlatı biçimlerinin bir yansıması olarak öne çıkmıştır. Kısa ve yoğun anlatım teknikleriyle bazı yazarlar bu dönemde toplumsal dönüşümlere ve bireysel yaşantılardaki kırılmalara odaklanmışlardır. Bu alanda eser veren yazar sayısı sınırlı olsa da belirli temsilciler bu türün öne çıkan örneklerini vermiştir. Alanın öne çıkan yazarlarından biri de Wolfgang Borchert'tir. Savaş sonrası Almanya'nın ruh halini yalın fakat çarpıcı bir üslupla yansıtan eserleriyle dikkat çeken Borchert, kısa hikâye türünün psikolojik ve sosyolojik boyutlarını derinlikli biçimde ele almıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, Wolfgang Borchert'in "Das Brot" (Ekmek) adlı kısa hikâyesinin Kâmuran Şipal tarafından gerçekleştirilen Türkçe çevirisini, Werner Koller'in eşdeğerlik kuramı çerçevesinde eleştirel bir yaklaşımla incelemektir. Savaş sonrası Alman edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Borchert'in söz konusu eserinde yer alan dilsel, kültürel ve anlamsal unsurların hedef dile ne ölçüde eşdeğerlik ilkeleri doğrultusunda aktarıldığı, bu incelemenin odak noktasını oluşturmaktadır. Doküman analizi yöntemine dayalı olarak yürütülecek çalışmada, kaynak metinden seçilen belirli örnek cümleler, Türkçe çevirileriyle karşılaştırmalı şekilde değerlendirilecektir. Analizi sağlanan ifadeler, Koller'in beş eşdeğerlik türü- düz anlamsal (denotative), yan anlamsal (connotative), metin türüne özgü (text-normative), edimsel (pragmatic) ve biçimsel ve biçimsel (formal-stylistic) temel alınarak incelenecektir. Bu kuramsal çerçeve, çeviri sürecinde karşılaşılan anlam kaymaları ve anlatı biçimiyle ilgili farklılıkların sistematik bir şekilde değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Çalışmanın kapsamı yalnızca bir kısa hikâyeye sınırlı olmakla birlikte, çeviribilim literatüründe sıklıkla tartışılan "eşdeğerlik" kavramına yazınsal metinler bağlamında somut bir örnek üzerinden katkı sunmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle çalışma, edebi çeviri özelinde teorik yaklaşımların uygulamada nasıl işlediğine dair eleştirel bir perspektif geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Kısa Hikâye Çevirisinin Özellikleri ve Zorlukları

Kısa hikâye çevirisi, edebi çevirinin karmaşıklığını yansıtan çok sayıda özellik ve zorluk içermektedir. Kısa hikâyeler, çoğunlukla ince duygular, karmaşık karakterler ve kültürel incelikler içeren metinler olarak tanımlanır. Bu tür metinlerin çevirisinde dikkat çeken temel özelliklerinden biri, anlatının hem yüzeysel içeriğini hem de örtük anlamlarını eksiksiz ve etkili şekilde hedef dile aktarabilme konusundaki dilsel ve biçimsel hassasiyet gereksinimidir, çünkü dil yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda kültür taşıyıcısıdır. Bu kapsamda, kısa hikâyelerdeki çok boyutlu anlam katmanlarının ve kültürel göndermelerin doğru anlaşılması, başarılı bir çeviri için önemlidir. Kısa hikâye çevirisinde kültürel bağlamla etkileşimin çeviri sürecinde önemli bir rol oynar. Örneğin Julio Cortazar'ın eserlerindeki toplumsal normlara meydan okuyan anlatılarda toplumsal cinsiyetin nasıl ele alındığını analiz eden ayrıntılı bir çalışma, edebi metinlerin çevirisinde kültürel duyarlılığın önemine işaret etmektedir (Nissen, 2021). Bu durum, çevirmenin kaynak kültürün değerlerine ve hedef okuyucu kitlesinin kültürel bağlamına karşı duyarlı olması gerektiğini, böylelikle okuyucuda anlamlı bir yankı uyandıran bir çeviri ortaya koyabileceğini vurgulamaktadır. Gratia ve Sianipar (2023), kısa hikâyelerde kullanılan mecazlı ifadelerin çevirisinde çevirmenin çeşitli teknikler uygulayarak anlamı ve estetik değeri hedef dile aktarmaya çalıştığını belirtmektedir. Bu süreçte çevirmenin bağlamsal anlamı koruması ve okuyucuda benzer etkiler oluşturması gerektiği vurgulanmaktadır.

Özetle, kısa hikâye çevirisi; dilsel doğruluk, kültürel sadakat ve ideolojik farkındalığın hassas bir denge içerisinde yürütülmesini gerektiren incelikli bir yaklaşıma ihtiyaç duymaktadır. Bu çerçevede çevirmen, yalnızca iki dil arasında köprü işlevi kuran bir aktarıcı değil, aynı zamanda kültürler arası yaratıcı bir yorumcu olarak sorumluluk üstlenmektedir. Her bir zorluk, edebi çevirinin bir sanat ve bir bilim olarak görülmesini sağlayan temel unsurları kapsamakta; bu da çevirmenin dil, kültür ve anlatı yapısına ilişkin derin bir kavrayış geliştirmesini zorunlu kılmaktadır.

Das Brot ve Çevirmeni Kâmuran Şipal

Wolfgang Borchert'in "Das Brot" adlı kısa hikâyesi, yazarın en çok alıntılanan metinlerinden biri olup, savaş sonrası dönemin suskunluk, kıtlık ve suçluluk gibi temalarını son derece yalın bir anlatım ile sunmaktadır. Borchert, 1946 yılında kaleme aldığı bu kısa hikâyesinde, savaşın ardından harabeye dönmüş Almanya'da insan ilişkilerinin kırılmağını, sessiz fedakârlıklarını ve

bastırılmış suçluluk duygusunu son derece yalın fakat etkileyici bir anlatımla yansıtmaktadır. Savaşın fiziksel ve ruhsal yıkımının bireysel düzeydeki yansımalarını, yalnızca birkaç cümlelik diyalog ve minimalist hareketler üzerinden sembolik betimlemeler sunan bu kısa hikâye; kıtlık, suskunluk ve suçluluk gibi temaları günlük yaşamın olağan bir anına yerleştirerek derinlikli bir anlatı ortaya koymaktadır.

Hikâyede isimsiz bir çiftin gece yarısı yaşadığı sıradan bir olay, erkeğin gizlice ekmeğe yemesi ve kadının bunu fark etmesine rağmen sessiz kalışı üzerinden savaşın insanların psikolojisinde oluşturduğu etkiler çarpıcı bir biçimde aktarılmaktadır. Bu bağlamda “Das Brot”, görünüş açısından sade diliyle dikkat çekmekle birlikte, biçimsel ve alt metinsel unsurlar bakımından oldukça yoğun ve çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Sommerfeld’in (2016) de belirttiği üzere, bu tür yazınsal metinlerde yer alan biçimsel ve biçimsel unsurlar, çeviri sürecinde yalnızca sözcük düzeyinde değil, anlatı ve ton düzeyinde de çeviri kararlarının alınması gerekir. Özellikle kültürel bağlamın dikkate alınması ve çevirmenin yoruma dayalı yaklaşımlar benimsemesi gerektiği vurgulanır.

Bu nedenle “Das Brot”, Werner Koller’in çok katmanlı eşdeğerlik kuramı çerçevesinde uygulamalı çeviri incelemeleri açısından anlamlı bir örnek sunmaktadır. Koller (2004), çeviri kuramı bağlamında beş temel eşdeğerlik türünü düz anlamsal, yan anlamsal, metin türüne özgü, edimsel ve biçimsel- biçimsel eşdeğerlik şeklinde sınıflandırır. Bu doğrultuda çalışmada, “Das Brot” hikâyesinin kaynak dildeki okura ilettiği mesajın, Kâmuran Şipal’in çevirisi aracılığıyla erek dildeki okura ne ölçüde aktarılabilirdiği incelenmiştir. İnceleme kapsamında, özgün metinden seçilen örnek cümleler ile bu cümlelerin Türkçe çevirileri karşılaştırılmış ve mesaj aktarım düzeyi Koller’in beş eşdeğerlik kategorisi temelinde analiz edilmiştir. Dolayısıyla, çalışmanın temel araştırma sorusu, “Das Brot” adlı metnin çevirisinde kaynak metnin dilsel, anlamsal ve biçimsel özelliklerinin Türkçeye ne ölçüde eşdeğer biçimde aktarılabilirdiği.

Söz konusu çevirinin sahibi olan Kâmuran Şipal, 24 Eylül 1926 tarihinde Adana’da doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Adana’da tamamlayan Şipal, lise eğitimini İstanbul Pertevniyal Lisesi’nde görmüş; ardından İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü’ne girmiştir. Üniversite öğreniminin ardından iki yıl asistanlık yapmış, daha sonra Almanya’ya giderek dil ve edebiyat üzerine çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye’ye döndüğünde İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü’nde okutman olarak görev yapmıştır. Şipal’in ilk şiir ve hikâyeleri 1949 yılında *Varlık* dergisinde yayımlanmış; 1953 yılında Türk Dil Kurumu’nun düzenlediği hikâye yarışmasında kazandığı ödülle edebiyat çevrelerinde tanınırlık kazanmıştır.

1949–1970 yılları arasında *Varlık*, *Türk Dili*, *Yelken*, *Ataç*, *Yeni Dergi* ve *Dönem* gibi pek çok dergide hikâye, inceleme ve çevirileri yayımlanan Şipal, özellikle orta sınıf bireylerin iç dünyalarındaki çatışmaları gerçekçi ve zaman zaman düşsel bir anlatımla ele almıştır. 1968 sonrasında ise edebiyat ve kültür tarihine dayanan çağrışım ve bileşim temelli hikâyelere yönelmiş; yalnızlık, mutsuzluk, çaresizlik, tedirginlik, ayrılık ve pişmanlık gibi temaları geleneksel hikâye yapısı içinde işlemeye devam ettiği ifade edilmektedir (Bayraktar, 2013).

Eşdeğerlik Kuramı Çerçevesinde “Ekmek” Hikâyesinin Çeviri Analizi

Günümüzde artan etkileşim ve iletişim ihtiyacı doğrultusunda çeviri, bireyin kendi kültürel ve dilsel sınırlarının ötesine geçerek farklı dünyaları anlama ve anlamlandırma sürecinin temel bir aracı haline gelmiştir. Çeviri, bilimsel, sanatsal ve düşünsel birikimlerin toplumlar arasında aktarımını mümkün kılan bir köprü işlevi üstlenmektedir. Bu yönüyle çeviri, yalnızca diller arasında bir geçiş değil, aynı zamanda dillerin evrensel bir iletişim biçimi olarak sayılabilir (Göktürk, 1994, s.14; akt. Cansız & Seymen, 2022). Kültürlerarası iletişimde kilit bir rolü bulunan çeviri ile farklı topluluklar arasında anlam birliği sağlanmakta, kültürel değerler, düşünsel birikimler ve yaşam biçimleri karşılıklı olarak anlaşılabilir kılınmaktadır. Bu çalışmada yapılan çeviri incelemesi, çeviribilimde önemli bir kavram olan eşdeğerlik bağlamında analiz edilmiştir. Eşdeğerlik kavramı, çeviri sürecinde farklı metinsel öğelere odaklanılarak, kaynak metnin anlam, biçim ve kültürel unsurlarının hedef dile çeşitli stratejilerle aktarılmasını mümkün kılmaktadır. Eşdeğerlik kavramı, farklı dönemlerde çeşitli kuramsal yaklaşımlarla yorumlanmıştır. Nida (1964), diller arasında tam karşılıklılığın mümkün olmadığına işaret ederek biçimsel ve dinamik eşdeğerlik ayrımını ortaya koymuş; dinamik eşdeğerlikte hedef okurda kaynak okurla benzer bir etki oluşturmanın esas olduğunu belirtmiştir (akt. Karavin, 2016). Newmark (1988), kültürel eşdeğerlik kavramı üzerinden çeviri ile kültür arasındaki ilişkiye dikkat çekmiş, ancak bazı çeviri durumlarında eşdeğer etkinin sağlanmasının kolay olmadığını ileri sürmüştür (akt. Karavin, 2016). Bir diğer kuramcı olan Reiss (2004), çeviride işlevsel eşdeğerliğe odaklanarak, eşdeğerliğin metnin türü ve işlevine göre belirlenmesinin gerekli olduğunu savunmuş; bilgilendirici metinlerde anlamsal aktarımın, çağrışal metinlerde ise etkisel aktarımın ön planda olduğunu ifade etmiştir (akt. Karavin, 2016). Popoviç (1970) ise eşdeğerliği dilsel, dizisel, biçimsel ve metinsel olarak kategorize etmiş; bu yaklaşımıyla çevirideki farklı düzeylerdeki karşılıklılıklara değinmiştir (akt. Yazıcı, 2005). Eşdeğerlik kavramına yönelik farklı kuramsal yaklaşımların çeşitliliği, bu kavramın yalnızca tek bir boyut çerçevesinde ele alınamayacağını, aksine çeviri sürecinde metnin çeşitli boyutlarına yayılan çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu çok katmanlı yapının sistematik şekilde anlaşılabilmesi adına Werner Koller, çeviri eşdeğerliğini birbirleriyle ilişkili beş temel kategori altında sınıflandırmıştır. Koller’in bu sınıflandırması, çeviri sürecinde karşılaşılan metin içi ve bağlamdan kaynaklanan unsurların bütüncül bir yaklaşımla

değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Werner Koller, eşdeğerlik kavramını beş başlık altında sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma, çeviri uygulamalarında kaynak metnin içeriği ile yapısının hedef dilde ne düzeyde karşılık bulduğunun sistematik şekilde değerlendirilmesini sağlar. Bu sebeple Koller'in eşdeğerlik kuramı, kaynak ve hedef odaklı yaklaşımları bir araya getiren bütüncül bir çeviri değerlendirme ortaya koymaktadır. Koller, eşdeğerlik kavramını beş başlık altında sınıflandırmaktadır: düz anlamsal (denotative), yan anlamsal (connotative), metin türüne özgü (text-normative), edimsel (pragmatic) ve biçimsel- biçimsel (formal- stylistic) eşdeğerlik. Bu şekilde, çeviri uygulamalarında kaynak metnin yapısal ve anlamsal özelliklerinin hedef dilde ne derece karşılık bulduğunun değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

İlk tür olan *düz anlamsal eşdeğerlik*, kaynak dildeki sözcük ve ifadelerin nesnel anlamlarının doğrudan ve açık bir biçimde hedef dile aktarılmasını esas alır. Bu yaklaşımda, dilsel eşdeğerlik sözcük ya da cümle düzeyinde sağlanır ve anlamın erek dilde net biçimde karşılık bulması amaçlanır (Seymen, 2015, s. 120).

İkinci tür olan *yan anlamsal eşdeğerlik*, daha çok mecaz anlam içeren yapılarla ilişkilidir. Özellikle deyimler, atasözleri ve benzetmeler gibi özgün dilsel ifadelerin çevirisinde karşılığı bulunmayan durumlarda, anlamın bağlam içinde korunmasına yönelik yaratıcı ve dikkatli uyarlamalar gerektirir (Seymen, 2015).

Metin türüne özgü eşdeğerlik olarak adlandırılan üçüncü türde, belirli metin türlerinin (örneğin iş yazışmaları, kullanım kılavuzları) çevirisinde hedef dildeki yerleşik kurallar ve yazım normlarına uygunluk ön plana çıkar. Bu durumda çeviri, metin türüne özgü biçimsel ve içeriksel gerekliliklere göre şekillendirilir (Koller, 2004).

Dördüncü tür olan *edimsel (dil-kullanımsal) eşdeğerlik*, metnin hedef kültürde iletişimsel işlevini sürdürebilmesine odaklanır. Bu yaklaşım, çevirinin, hedef dildeki okuyucular tarafından anlaşılır ve işlevsel bir biçimde algılanmasını hedefler. Dolayısıyla, çeviri sürecinde hem dilsel hem de kültürel bağlamların dikkate alınması önemlidir (Koller, 2004).

Son olarak, *biçimsel-biçimsel eşdeğerlik*, kaynak metnin estetik ve biçimsel özelliklerinin hedef dilde benzer bir etki yaratacak biçimde korunmasını amaçlar. Bu tür çeviri yaklaşımı, yalnızca içeriğin değil, metnin biçimsel özelliklerinin de aktarımına odaklanır (Koller, 2004).

Söz konusu eşdeğerlik türlerinin çeviri sürecine uygulanması, metin dışı unsurların ve dilsel kullanımın çeviriye nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır. Koller'in bu yaklaşımı, çeviri eyleminin dinamik ve bağlama duyarlı yapısını vurgulamakta; çeviri sürecinin hem kaynak hem de hedef dil bağlamlarına göre biçimlendiğini göstermektedir. Nitekim Koller (2002, s.128), çevirmenin artık kaynak metin ve hedef metin arasında iki tarafa da eşit hizmet eden biri olmadığını, aksine metnin anlamı üzerinde belirleyici bir konumda yer aldığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda, söz konusu eşdeğerlik tipolojisi, çeviride hedef odaklı yaklaşımların sistematik bir yansıması olarak değerlendirilebilir (Seymen, 2015).

"Ekmek" adlı kısa hikâyenin eşdeğerlik kuramı çerçevesinde incelenmesi amacıyla öncelikle, hikâyenin Almanca kaynak metninden seçilen örnek cümlelere ve bu cümlelerin hedef dildeki çevirilerine yer verilmiştir. Ardından, bu metin kesitleri Koller'in geliştirdiği eşdeğerlik kuramı doğrultusunda eleştirel bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Amaç, kaynak metindeki dilsel, kültürel ve biçimsel unsurların erek dile hangi düzeyde ve nasıl aktarıldığını görünür kılmaktır. Çeviribilim literatüründe farklı eşdeğerlik sınıflandırmaları mevcut olmakla birlikte, en kapsamlı tipolojilerden biri olan Werner Koller tarafından geliştirilmiştir. Bu nedenle, bu çalışmada "Ekmek" adlı kısa hikâyenin karşılaştırmalı çeviri analizleri, Koller'in eşdeğerlik kuramı temel alınarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Çeviri süreci, yalnızca diller arası kelime karşılıklarını bulmaktan öte, anlamın, üslubun ve kültürel bağlamın hedef dile aktarımını da içeren karmaşık bir etkinliktir. Bu doğrultuda, eşdeğerlik ilkesi çeviri kalitesinin değerlendirilmesinde temel bir ölçüt oluşturmaktadır. Çalışmada incelenen kaynak metin, Wolfgang Borchert'in "Das Brot" adlı kısa hikâyesidir (Borchert, 2009, ss. 304-306). Hikâyenin Türkçe çevirisi ise Kâmuran Şipal tarafından yapılmıştır. İncelemeye alınan cümleler, bu iki metin temel alınarak karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu bölümde, "Ekmek" adlı kısa hikâyenin Türkçe çevirisi, düz anlamsal eşdeğerlik ilkesi ve işlevsel eşdeğerlik ilkesi bağlamında incelenmiş ve örnekler üzerinden çözümlenmiştir.

"Ekmek" Adlı Kısa Hikâyenin Türkçe Çevirisinin Eşdeğerlik Bağlamında İncelenmesi

Kaynak Metin: "In der Küche hatte jemand gegen einen Stuhl gestoßen." (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: "Mutfakta biri bir sandalyeye toslamıştı."¹

Bu örnekte, kaynak metindeki ifade ile Türkçe çeviri arasında anlatı tonu açısından farklılıklar saptanmıştır. Almandaki

¹ Çeviri alıntıları, Kamuran Şipal tarafından yapılmış çeviriden alınmıştır. <https://www.insanokur.org/ekmek-adli-oyku-wolfgang-borchert/> (Erişim Tarihi: 25.12.2025)

„stoßen“ fiili, bağlama bağı olarak “çarpmak” anlamına gelen, nötr bir anlam içeren bir eylemi ifade etmektedir. Ancak çeviride bu fiil, Türkçede daha kaba ve gündelik bir ifade olan “toslamak” fiiliyle karşılanmıştır.

Bu durum, *edimsel (dil-kullanımsal) eşdeğerlik* açısından belirli uyum sorunları gösterebilmektedir. Edimsel eşdeğerlik, kaynak metindeki anlamın, üslubun ve tonun erek dilde de benzer şekilde yansıtılmasını hedefler. Oysa burada, çeviride kullanılan “toslamak” kelimesi, Türkçede daha düşük bir dil düzeyine ve sert bir tonlama içerdiği dikkat çekmektedir. İlgili örnekte kullanılan çeviri, metnin nötr anlatım tonuyla hedef dilde ancak sınırlı bir örtüşme sağladığı saptanmıştır. Dolayısıyla eşdeğerlik ilkesi açısından değerlendirildiğinde, çeviride “toslamak” yerine “çarpmak” gibi daha nötr bir fiilin tercih edilmesi ile kaynak metne daha yakın anlatım elde edilebilir.

Kaynak Metin: “Sie horchte nach der Küche.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “Kulak kabarttı.”¹

Yazınsal metinlerin çevirisinde, erek dilde benzer bir etki yaratabilmek amacıyla bazen metne uyarlamalar yapılarak eklemeler gerekebilmektedir. Bu tür bir yaklaşım, çevirinin eşdeğerlik ilkesini sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır; çünkü kaynak metindeki anlam, üslup ve tonun hedef dilde de aynı şekilde karşılık bulması, okuyucuda benzer bir etki yaratabilmek için uyarlama yapmayı zorunlu kılabilir. Kaynak metinde yer alan “*Sie horchte nach der Küche*” ifadesinin Türkçeye yalnızca “*kulak kabarttı*” şeklinde çevrilmesi, hedef dilde farklı bir algı uyandırma eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle, erek dilde kaynak metne göre görece daha yakın bir etki oluşturmak amacıyla, “*Mutfaktan gelen seslere kulak kabarttı*” şeklinde bir çeviri yapılması işlevsel eşdeğerliliği güçlendirebilecek bir seçenek olabilir. Çünkü Türkçede “*kulak kabartmak*” ifadesi, genellikle bir kaynağı veya yönü belirtmeden dinleme anlamında kullanılabilir. Ancak kaynak metinde geçen ifadede mutfaktan gelen seslere odaklanıldığı açık bir şekilde ifade edilmelidir.

Dolayısıyla, işlevsel eşdeğerliliği sağlamak amacıyla “*Mutfağa doğru kulak kabarttı*” ya da “*Mutfaktan gelen seslere kulak kabarttı*” gibi bir çeviri, kaynak metindeki anlam ile hedef dildeki anlamın örtüşmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşım, *edimsel (dil-kullanımsal) eşdeğerlik* ilkesine dayanmakta olup, metnin doğru iletişimsel işlevi yerine getirmesini amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu çeviride *düz anlamsal eşdeğerlik* ilkesinin de devreye girdiği söylenebilir; çünkü kaynak metnin anlamının, hedef dildeki kelimelerin nesnel anlamları doğrultusunda açık ve hedef dile uygun şekilde aktarılması önem arz etmektedir. Bu yaklaşım, çevirinin anlam bütünlüğünü korur ve hedef dilde de benzer bir etki yaratılmasına olanak tanır.

Kaynak Metin: “Es war still. Es war zu still, und als sie mit der Hand über das Bett neben sich fuhr, fand sie es leer.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “Sessizdi her taraf. Pek sessiz. Elini yanı başında gezdirince yatağın boş olduğunu anladı. Sessizliği böylesine büyüten buydu demek! Kocasının nefes alıp verişini işitilmiyordu.”¹

Eşdeğerlik ilkesine göre bakıldığında, yukarıdaki ifadelerde bir tutarsızlık gözlemlenmektedir. Kaynak metinde geçen ifade hedef dile aktarılırken anlam açısından küçük bir genişletme yapılmış ve metnin anlatı tonunda görece farklılaşmalar tespit edilmiştir. Kaynak metinde yer alan “*Es war zu still*” (Çok sessizdi) ifadesi, bir şeyin eksikliğini veya normal olmayan bir durumu ifade ederken, Türkçeye “*Pek sessiz*” olarak çevrilmiş ve bu, anlam düzeyinde farklılaşmalara işaret eder. Türkçedeki “*Pek*” ifadesi, kaynak metindeki “*zu*” kelimesinin taşıdığı olumsuz vurgu ve normal olmayan bir durumu tam olarak karşılamamaktadır.

Ayrıca, “*Sessizliği böylesine büyüten buydu demek! Kocasının nefes alıp verişini işitilmiyordu*” kısmı, kaynak metinde yer almayan bir eklemeler ve çeviriye anlam derinliği katmaktadır. Ancak bu tür eklemeler, *düz anlamsal eşdeğerlik* ilkesinde doğrudan anlam aktarımını zorlaştırırken, *işlevsel eşdeğerlik* ilkesi açısından ise bağlamdan sapmalara neden olabilir. Kaynak metinde yalnızca sessizlik ve yatağın boşluğu üzerine odaklanılmakta iken, çeviriye ilave olarak kocasının nefes alışverişini de vurgulanmıştır. Bu tür eklemeler, hedef dilde anlamın genişlemesine neden olmakla birlikte, doğrudan anlam aktarımını sınırlandıran etki gösterebilmekte ve metnin tonuna ilişkin değişim oluşmasına yol açabilmektedir.

Eşdeğerlik ilkesi çerçevesinde bakıldığında, bu tür eklemelerin sınırlı tutulmasının kaynak metindeki anlamın hedef dile daha doğrudan ve belirgin biçimde yansıtılmasına katkı sağlayabilir. Örneğin, “*Çok sessizdi ve elini yanı başındaki yatağa sürdüğünde, yatağın boş olduğunu fark etti.*” şeklinde yapılacak daha sade bir çeviri, kaynak metnin anlamının daha yakın biçimde yansıtılmasına katkı sağlayabilir.

Kaynak Metin: “sie sah etwas Weißes am Küchenschrank stehen.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “Dolabın yanı başında dikilen beyaz bir şey ilişti kadının gözüne.”²

² Çeviri alıntıları, Kamuran Şipal tarafından yapılmış çeviriden alınmıştır. <https://www.insanokur.org/ekmek-adli-oyku-wolfgang->

Yukarıdaki kaynak metin kesiti incelendiğinde, *düz anlamsal eşdeğerlik* ilkesine göre hedef dilde mevcut olan anlamın, kaynak metnin anlamı ile uyumlu şekilde aktarılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ancak, dikkate alınması gereken bazı ince farklar bulunmaktadır. Kaynak metinde geçen ifade, bir nesnenin konumu ve görünüşü hakkında bilgi verirken, Türkçe çevirisinde anlam genişletilmiş ve birtakım eklemeler yapılmıştır. Özellikle *“dolabın yanı başında dikilen”* ifadesi, kaynak metinle daha yakın bir örtüşme göstermemektedir; zira burada bir yer ve hareket eklenmiştir. Kaynak metindeki *“am Küchenschrank stehen”* ifadesi yalnızca nesnenin mutfak dolabında durduğunu ifade ederken, Türkçeye bu anlam daha spesifik bir şekilde *“yanı başında dikilen”* olarak çevrilmiştir. Bu çeviri tercihi, metnin anlamını ve etkisini değiştirebilir.

Ayrıca, çeviri metninde yer alan *“ilişti kadının gözüne”* ifadesi kaynak metinde açıkça yer almamakla birlikte, metinsel etkiyi güçlendirmek üzere eklenmiş olduğu görülmektedir. Bu tür anlam genişletmeleri, bazı durumlarda işlevsel eşdeğerlik açısından farklı değerlendirmelere açık bir yapı sunabilir. Ancak *işlevsel eşdeğerlik* ilkesine göre, kaynak metinde mevcut olan tanıma sadık kalınması gerektiği söylenebilir. Bu nedenle, *düz anlamsal eşdeğerlik* ilkesine göre bu çeviride hedef metindeki ifadenin kaynak metindeki anlamla tam örtüşmediği ve anlam aktarımında kısmi farklılaşmalar ortaya çıkmaktadır.

Çeviride yaşanan bu sorunları önlemek adına, *“Dolabın önünde duran beyaz bir şey kadının gözüne ilişti”* şeklinde bir çeviri önerilebilir. Bu şekilde bir çeviri, kaynak metnin anlamını daha doğrudan aktaracak ve eklemelerden kaçınılmış olacaktır.

Kaynak Metin: “und auf der Decke lagen Brotkrümel.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “Ve örtünün üzerinde ekmek kırıntıları seçiliyordu.”²

Bu kaynak-çeviri metin örneği eşdeğerlik ilkeleri açısından değerlendirildiğinde, *düz anlamsal eşdeğerlik* ve *işlevsel eşdeğerlik* açısından eksiklikler bulunmaktadır. Kaynak metinde geçen *“und auf der Decke lagen Brotkrümel”* ifadesi, ekmek kırıntılarının yerini ve konumunu belirten basit bir yapıdır. Burada geçen *“lagen”* fiili, sadece bir durumun mevcut olduğunu belirtmektedir. Ancak Türkçe çevirisinde, *“Ve örtünün üzerinde ekmek kırıntıları seçiliyordu”* ifadesi, hedef dilde anlamın farklı bir yöne kaydığı izlenimini oluşturmaktadır. Çeviride kullanılan *“seçiliyordu”* fiili, kaynak metindeki *“lagen”* fiilinin edilgen yapısını karşılamamaktadır ve anlamda farklı bir algı oluşturabilecek şekilde anlam genişlemesine neden olmuştur. Türkçede *“seçiliyordu”* fiili genellikle bir eylemi belirtirken, burada olduğu gibi bir durumu anlatırken anlam kaymasına yol açabilmektedir.

Düz anlamsal eşdeğerlik ilkesine göre bu şekilde bir çeviri, kaynak metinle daha yakın bir örtüşme göstermemektedir. Kaynak metinde belirtilen mevcut durumun aslına uygun şekilde aktarılması için Türkçede *“Ve örtünün üzerinde ekmek kırıntıları vardı”* şeklinde bir çeviri tercih edilmelidir. Böylece, kaynak metindeki sade durum hedef dile daha yalın bir biçimde aktarılmasına ve anlam bütünlüğünün korunmasına katkı sağlayabilir.

Kaynak Metin: “Wenn sie abends zu Bett gingen, machte sie immer das Tischtuch sauber. Jeden Abend.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “Akşam yatmadan masa örtüsünü temizlerdi hep.”²

Kaynak metinde yer alan ifade, bir eylemin düzenli olarak her akşam tekrarlandığını ifade etmektedir. Çeviri, genel anlamda kaynak metnin içeriğini kaynak metne aktarmakla birlikte, bazı küçük dilbilgisel ve anlam kaymaları saptanmıştır. Çeviri, *düz anlamsal eşdeğerlik* ilkesine göre doğru görünse de kaynak metinde yer alan *“Jeden Abend”* (her akşam) ifadesinin *“hep”* şeklinde çevrilmesi, dilde belirli kullanım farklılıklarına işaret etmektedir. Türkçede *“hep”* kelimesi genellikle ‘her zaman’ anlamında kullanılır ve bu kullanım, *“Jeden Abend”* ifadesindeki gibi belirli bir zaman diliminde, düzenli olarak tekrarlanan bir durumu tam olarak yansıtmayabilir. Bu nedenle, kaynak metnin anlamını doğru şekilde yansıtılması adına Türkçeye *“Her akşam”* ya da *“Her gece”* ifadeleri tercih edilebilir. Bu şekilde anlam daha açık ve doğrudan aktarılabilir.

Ayrıca, *“zu Bett gingen”* (yatağa gitmek) ifadesi Türkçeye *“yatmadan”* olarak çevrilmiştir. Bu çeviri, anlam düzeyinde farklılaşmalara yol açabilir. Kaynak metinde geçen ifade, yatağa gitmek eylemiyle doğrudan bağlantılıyken, Türkçede *“yatmadan”* ifadesi, yatmaya gitmeden önce yapılan bir eylemi ifade etmektedir ve zamanlama açısından farklı bir anlam taşımaktadır. Kaynak metindeki anlamı daha doğru yansıtabilmek için, çeviri *“Her akşam yatağa gitmeden önce masa örtüsünü temizlerdi”* şeklinde düzenlenebilir. Bu şekilde hem anlam netliği sağlanmış olur hem de dildeki ifadeler birbirine uyumlu hale gelir.

Kaynak Metin: “Und sie sah von dem Teller weg.” (Borchert, 2009, s. 304)

Çeviri Metni: “*Ve başını tabaktan başka yana çevirdi.*”³

Yukarıdaki kaynak metin kesitinde geçen “*sie sah von dem Teller weg*” ifadesi, bir kişinin gözlerini, bakışlarını tabaktan başka bir yöne çevirmesi anlamına gelmektedir. “*Wegsehen*” fiili, “*bir şeyden bakışını çevirmek*” anlamına gelir ve gözlerin farklı bir yöne kaymasını ifade eder. Çeviriye bakıldığında, “*Ve başını tabaktan başka yana çevirdi*” ifadesi, başın hareketi üzerinden bir anlam taşımaktadır. Ancak, kaynak metindeki fiil gözlere odaklanırken, Türkçe çevirisinde başın hareketi vurgulanmıştır. Bu durum, *düz anlamsal eşdeğerlik* açısından tam bir uyumun sağlanmadığını göstermektedir. Çeviride asıl vurgu gözlerin hareketi bağlamında olması gerekirken, başa odaklanması anlamda farklılıklar oluşturabilir. Kaynak metnin anlamını daha doğru yansıtan bir çeviri, “*Ve gözlerini tabaktan çevirdi*” şeklinde olmalıdır.

Kaynak Metin: “*Sie kam ihm zu Hilfe: ‘Komm man. Das war wohl draußen. Komm man zu Bett. Du erkältest dich noch. Auf den kalten Fließen.’*” (Borchert, 2009, s. 305)

Çeviri Metni: “*Kadın, adamın yardımına koştu: ‘Gel sen! Herhalde dışarıdan geldi ses. Gel sen, yat yatağına! Üşüteceksin. Soğuk çiniler üzerinde.’*”³

Yukarıdaki kaynak metin ifadesinde geçen “*Komm man zu Bett*” Türkçeye “*Gel sen, yat yatağına*” şeklinde çevrilmiş, bu da anlam genişlemesine neden olmuştur. “*Komm man zu Bett*” ifadesinde doğrudan bir “*yatak*” vurgusu bulunmamaktadır. Bunun yerine, “*hadı, yatağa gidelim*” şeklinde bir çeviri, kaynak metindeki anlamla daha yakın bir uyum sağlayabilir. Böylece, orijinal ifadenin anlamı daha hedef dilde korunmuş olur.

Kaynak Metin: “*Nein, es war wohl nichts, echote er unsicher.*” (Borchert, 2009, s.305)

Çeviri Metni: “*Evet, demek bir şey değilmiş,*” dedi adam, kadının söylediklerini yankılar gibi, sesinde bir güvensizlik.”³

Kaynak metinde yer alan “*Nein, es war wohl nichts*” ifadesi Türkçeye “*Hayır, belki de bir şey değildi*” şeklinde çevrilmiş ve kadının kendini teselli etmeye çalıştığı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Ancak çeviri metninde bu ifade “*Evet, bir şey değilmiş*” şeklinde daha kesin bir anlamla aktarılmıştır. Bu çeviride, belirsizlik etkisi daha keskin bir ifadeye dönüşmüş ve anlam kayması saptanmıştır. Özellikle kaynak metinde geçen “*Nein*” ifadesinin çevirisinde “*Evet*” şeklinde aktarılması, kaynak metindeki anlamın farklı bir doğrultuda algılanmasına yol açabilecek bir sapma olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Bu çalışmada, Wolfgang Borchert’in “*Das Brot*” adlı kısa hikâyesinin Kamuran Şipal tarafından yapılan Türkçe çevirisi, Werner Koller’in eşdeğerlik kuramı temel alınarak incelenmiştir. Analiz sürecinde, kaynak metinden seçilen örnek kesitler hedef metinle karşılaştırılmış ve çeviri tercihleri, Koller’in beş eşdeğerlik türü doğrultusunda değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda, kaynak ve hedef dil arasında eşdeğerliliğin hangi düzeyde sağlandığına yönelik çıkarımlar yapılmış ve bazı örnekler üzerinden çeviri önerileri sunulmuştur. Kısa hikâye türünün çevirisi değerlendirilirken, dil yapısı, kelime seçimi, kurgu ve anlatım biçimi gibi unsurların çeviriye etkisi değerlendirilmiştir.

Kaynak dilden hedef dile çeviri sürecinde, anlam, işlev, biçimsel yapılar ve metin türüne özgü eşdeğerlik düzeylerinde çeşitli sorunların ortaya çıkabildiği gözlemlenmiştir. Bu zorlukların oluşumunda, çevirmenin hedef dildeki anlatı yapılarına ve dilsel kullanımlara olan hakimiyeti ile benimsediği çeviri yaklaşımının etkili olduğu düşünülmektedir. Kısa hikâye türüne özgü dil yapısı, sözcük seçimi, anlatı üslubu ve biçim düzeyinde çeşitli zorluklara yol açabilmektedir. Özellikle biçimsel ve edimsel eşdeğerlik düzeylerinde belirgin sapmaların yanı sıra, anlamsal, biçimsel, kullanımsal ve metin türüne özgü eşdeğerliklerde de çeşitli farklılıkların ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Ortaya çıkan eşdeğerlik sapmalarının, çevirmenin erek dile ilişkin tercihleriyle bağlantılı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, Kamuran Şipal’in, *Ekmek* adlı kısa hikâye çevirisi, Werner Koller’in eşdeğerlik kuramı ölçütleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, genel olarak belirli bir eşdeğerlik düzeyini yansıttığı görülmekle birlikte, bazı örneklerde özellikle edimsel ve biçimsel-biçimsel eşdeğerlik açısından sınırlı farklılıkların meydana geldiği gözlemlenmiştir. Kaynak metindeki duygu yükünü ve anlatı etkisini hedef dilde yeniden üretmeye yönelik bu tür çeviri tercihleri, yazınsal çeviride karşılaşılan çok katmanlı yapısal zorlukların bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

³ Çeviri alıntıları, Kamuran Şipal tarafından yapılmış çeviriden alınmıştır. <https://www.insanokur.org/ekmek-adli-oyku-wolfgang-borchert/> (Erişim Tarihi: 25.12.2025)

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yazar Katkıları: Konsept - GÇ, AS ; Tasarım - GÇ; Denetim - AS; Kaynaklar - GÇ; Veri Toplama ve/veya İşleme -GÇ; Analiz ve/veya Yorum - GÇ, AS; Literatür Taraması - GÇ; Yazma - GÇ; Eleştirel İnceleme - AS

Yapay Zekâ Kullanımı: Yazarlar, makalenin yazım sürecinde yapay zekâ araçlarından faydalanılmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Author Contributions: Concept - GÇ, AS; Design - GÇ; Supervision - AS; Resources - GÇ; Data Collection and/or Processing - GÇ; Analysis and/or Interpretation - GÇ, AS; Literature Search - GÇ; Writing Manuscript - GÇ; Critical Review - AS

Use of Artificial Intelligence: The authors declares that no artificial intelligence tools were used in the writing process of this article.

Kaynaklar

- Bayraktar, R. E. (2013). *Kâmuran Şipal'in hayatı-eserleri-sanatı* (Tez No: 354819). [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Tez Merkezi. https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/444815/yokAcikBilim_10022297.pdf?sequence=-1&isAllowed=y
- Borchert, W. (2009). *Das Gesamtwerk*. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Verlag
- Borchert, W. (n.d.). *Ekmek* (Çev. K. Şipal). İnsanokur. <https://www.insanokur.org/ekmek-adli-oyku-wolfgang-borchert/> (Erişim tarihi: 25.12.2025)
- Cansız, U., & Seymen, A. (2022). Masal çevirisi ve eşdeğerlik; Grimm Kardeşler'in Külkedisi masalı ile Türkçe çevirilerinin karşılaştırmalı incelemesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1–24.
- Duden Almanca Türkçe Sözlük. (n.d.). https://www.duden.de/rechtschreibung/deutsch_tuerkisch (Erişim tarihi: 25.12.2025)
- Gratia, I. S., & Sianipar, Y. O. (2023). Figurative language translation techniques used in Jhumpa Lahiri's short stories. *DIALEKTIKA: Jurnal Bahasa, Sastra dan Budaya*, 10(2), 277–301.
- Karavin, H. (2016). Çeviri kuramları bağlamında eşdeğerlik kavramının izini sürmek. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(12), 125–144.
- Koller, W. (2002). Linguistik und kulturelle Dimension der Übersetzung – in den 70er-Jahren und heute. In H. J. Störig & J. D. Tenberge (Eds.), *Kultur und Übersetzung: Methodologische Probleme des Kulturtransfers*. Tübingen: Narr.
- Koller, W. (2004). *Einführung in die Übersetzungswissenschaft* (7., aktualisierte Aufl.). Quelle & Meyer.
- Marx, L. (2016). *Die deutsche Kurzgeschichte*. Springer-Verlag.
- Nissen, U. K. (2021). Challenges and distortions of translating grammatical gender in literary texts: Julio Cortázar translated into various European languages. *Bulletin of Hispanic Studies*, 98(7), 679–691.
- Seymen, A. (2015). *Yazınsal metinlerde çeviri kuramları*. Ankara: Berikan Yayınevi
- Sommerfeld, B. (2016). *Übersetzungskritik: Modelle, Perspektiven, Didaktik*. Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Stéger, M. D. (2023). Meister der kurzen Form: Ernest Hemingway und der frühe Siegfried Lenz. *Initium*, 5(1), 60–95.
- Yazıcı, M. (2005). *Çeviribilimin temel kavram ve kuramları*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları